■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ نخستین موسسه فرهنگی مطبوعاتی کشور دارای گواهینامه بین‌المللی ISO9001:2008

جام جم

■ شاپا: ISSN1735-3637
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام جم)

پنجشنبه ۲۸ آذر ۱۳۹۸ | ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۵۵۴ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Thursday - 19 December 2019

حدیث روز: میزان الحکمه
پیامبر اسلام(ص): بنده با خوش اخلاقی به مقام روزه‌گیر شب‌زنده‌دار می‌رسد.

پلک احساس: محمدعلی بهمنی
سرشارم از خیال، ولی این کفاف نیست
در شعر من حقیقت یك ماجراکم است

امروز در تاریخ:
- درگذشت شاعر معاصر عباس یمینی شریف (۱۳۶۸ ش)
- اکران فیلم تایتانیک که ۱/۸ میلیارد دلار فروخت و پرفروش‌ترین فیلم تاریخ سینما لقب گرفت (۱۹۹۷م)
- آغاز استیضاح بیل کلینتون، رئیس جمهور آمریکا (۱۹۹۸ م)
- عضویت ایران در شورای اقتصادی سازمان ملل (۱۹۶۵م)

اوقات شرعی:
اذان ظهر: ۱۲/۰۱ | غروب آفتاب: ۱۶/۵۳
اذان مغرب: ۱۷/۱۴ | نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۱۶
اذان صبح (فردا): ۵/۳۹ | طلوع خورشید (فردا): ۷/۰۹

پیش‌بینی آب و هوا جمعه

تهران	ایلام	اراک	ارومیه	بجنورد	رشت	زنجان	شهرکرد
۴ / ۱۴	۲- / ۱۳	۴- / ۱۰	۳- / ۸	۳- / ۹	۶ / ۱۶	۵- / ۹	۷- / ۸

حکمت ۴۸: نهج‌البلاغه
پیروزی در دوراندیشی و دوراندیشی در به‌کارگیری صحیح اندیشه و اندیشه صحیح به رازداری است.

گفت‌وگو با مسعود شجاعی طباطبایی، کارتونیست و کاریکاتوریست

تا مسؤولان هستند سوژه کم نمی‌آوریم!

بوق اشغال

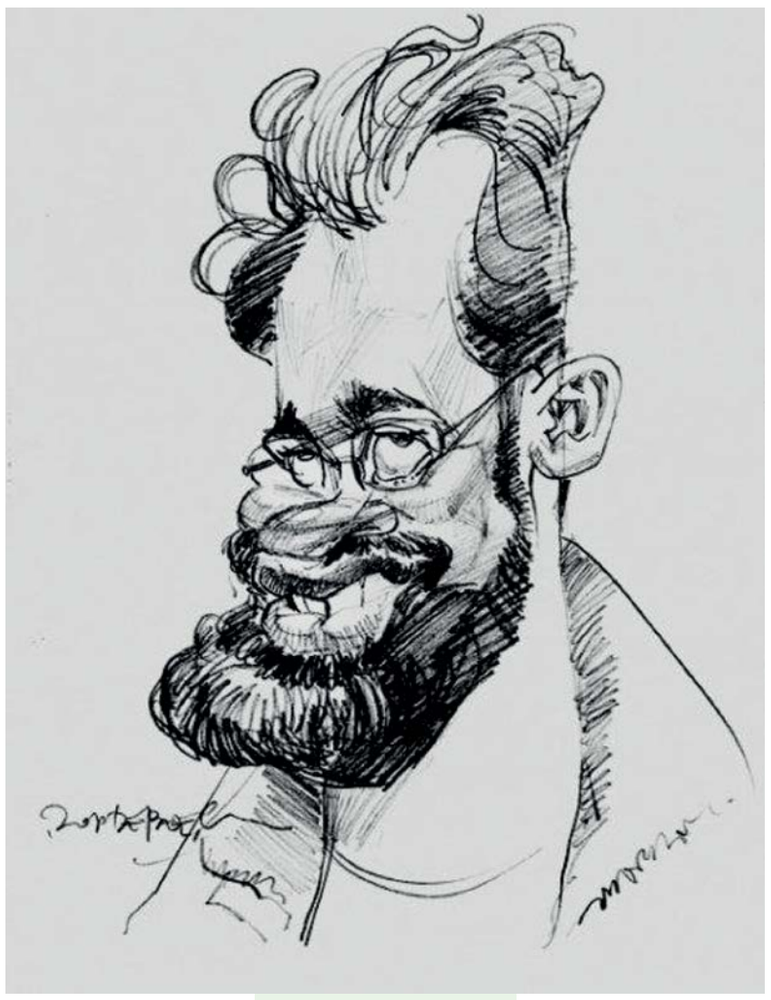

علی مظاهری
روزنامه‌نگار

بای بسم ا...
سید را در همین روزنامه جام جم خودمان روزهای آغازین نشر دیدم و دوست شدیم صمیمانه و همیشه فعلا هم مدیر سایت ایران کارتون است و مدیر مرکز تجسمی حوزه هنری. پیروزی و سرآمدی سایت ایران کارتون بود که یونانی‌ها را برآن داشت از سید بخواهند برایشان خانه کاریکاتور و سایت گریک کارتون راه بیندازد. همان زمان‌ها ناجوانمردهایی پاس پیامبر اعظم (درود خدا بر ایشان و خاندان) را انداختند و سید هم با راه انداختنِ نقدِ هولوکاست و صهیونیزم با کارتون و کاریکاتور، برابرشان صف‌آرایی کرد همین شد که به چند کشور ممنوع‌الخروج شد و طی سفری تا به یونان پاگذاشت گفتند امنیت جانی‌تان را نمی‌توانیم تضمین کنیم و با کاروان ماشین‌های همرنگ راهی فرودگاه شد. البته سید چند مجله و نشریه را تعطیل کرده و... حالا با این رفیق ۱۸ ساله (سید ۵۶ ساله است زمان رفاقت‌مان منظورمه) گپی چنان دلنشان زده‌ام که بخوان و حظ کن!

چقدر واقعا شجاعی چند درصد؟
همینجوری گم شده‌ام، یك کلام هیچم!

معمولا کی‌ها رو از ریخت و شمایل می‌ندازین؟
کسانی که کارشان از ریخت انداختنه.

و شده شما رو از ریخت و قیافه بندازن؟
تا دلتون بخواد، کشکولی پر از طرح‌های اجق وجق دارم!

چه جوری شست پای راست می‌ره وسط چشم چپ؟
شاید شبی در خواب امتحان کردم!

چپ اندر قیچی از دید یك کارتونیست؟
سانسور.

وقتی یکی مثل مخلص از راه طنازی با شما هم پیاله بشه؟
با هم دنبال عکس رخ یار می‌گردیم.

کاریکاتوریست محکومه به؟ (کافکا: محکومیم به زندگی)؟
تماشای زخم‌های پنهان.

زندگی را زیبا می‌کند؟
خنده، کلا هر خنده‌ای غیر از خنده به مردم.

کاریکاتور چی به زندگی اضافه می‌کنه؟
تفکر، چشم پراشك، فریاد خاموش و...

کاریکاتور نمك روزنامه است یا جزّ جیگر بگیره؟
همین که دلش بلرزد کافی است، شکنجه دخلی به کار ما ندارد.

اگه کاریکاتورهاتون علیه‌تون شورش کنن؟
همزمان برایشان اشك شوق می‌ریزم، از قفس آزاد شده‌اند!

اگه همه‌شون هم‌زمان به شما بخندن؟
به سلامتی‌ام شك می‌کنم!

پیری و معرکه‌گیری چه جوریه / یعنی / به چیه؟
به عشقه، زبونم لال.

اگه درخت بودین؟
ریشه‌هایم را به جنگل گره می‌زدم.

اگه چشمه؟
از باران تشکر می‌کردم.

اگه پرنده؟
ستاره‌ها را از آسمان به ارمغان می‌آوردم.

اگه یه تیکه ابر؟
شبنم می‌شدم، روی گل‌ها می‌نشستم.

چشمش یا زبانش یا سوزن و جوالدوزش؟
فعلا که آفت روزنامه هست، ستون‌های روزنامه‌ها خالی از طرح‌اند!

اگه بخواین با کاریکاتور چشم کسی رو دربیارین؟
مطمئنید با یك کاریکاتوریست مصاحبه می‌کنید؟، اصغرقاتل که نیستیم!

و به این وسیله بخواین کسی بعیدنیست!

اگه کاریکاتوراتون به شما زبون درازی کنن؟
با سانتی‌متر اندازه می‌زنیم، بعید می‌دونم به اندازه زبون بعضی‌ها برسه.

با هاتون که گلاویز بشن کی از پس کی برمیاد؟
بستگی به قدرت سایه‌هامون داره.

اگه ریگ؟
تلاش می‌کردم وارد کفش کسی نشوم

مچ‌تون رو که بگیریم؟
خسته‌ام، میشه خرخره‌ام را بگیرید؟!

کاریکاتوریست مچ کی‌ها رو وامی‌کنه؟
آقازاده‌ها، نه ببخشید معترضین!

و چشم روی چه چیزایی می‌بنده؟
روی اشك چشم تمساح.

خواب کی‌ها رو آشفته می‌کنه؟
آقایان مسؤول با وجدان، بی‌وجدان‌ها که راحت می‌خوابند!

ندایی که از اعماق روح‌تون به گوش می‌رسه؟
آه...

ندایی که از ژرفای جامعه میاد؟
آه...

چه جوری کسی رو له می‌کنین؟
یك بغل پروانه می‌ریزم رو سرش.

شده تابلویی شما رو ببلعد؟
تابلوی جاده به پایان رسیده است.

واقعا چه وقت روح‌تون چکیده هستیه؟
فعلا که تو شرایط مستیه.

کی با جهان هماهنگ می‌شین بالاخره شما کاریکاتوریست‌های منتقد؟
هروقت صدای زوزه تزویر بخوابه.

اصلا توی مدینه فاضله هم حتما نق می‌زنین.
اگر تنهایی را با خودمون ببریم بعید نیست که دلش بلرزد کافی است، شکنجه دخلی به کار ما ندارد.

تازگی‌ها از خجالت کی دراومدین / چه جوری؟
برادر ترامپ، با کمك هنرمندانی از ۷۹ کشور جهان.

سید اگه این کاره نبودی کدوم کاره بودی؟
می‌رفتم تو کار رهن و اجاره اشك وآه.

چرا کاریکاتورها رو به عنوان میراث معنوی جهانی ثبت نکنیم؟
مثلا چیزهای دیگه‌مون رو ثبت جهانی کردیم چی دستمون اومده که..؟!

اگه پاره خط بودین؟
به هر چیز پاره پوره احترام می‌گذاشتم.

کسی که برای حرفاش تکذیبیه صادر می‌کنه؟
یا بهش ظلم شده یا می‌خواد ظلم کنه.

چی مبارکه؟
این که طاعون نگرفتیم.

چی منحوسه از نظرتون؟
داغ یك سیلی لبخند به گونه مستش... اسم این داغ رو گذاشتن بنزینی!

از رفتارهای خلاقانه همکاران‌تون؟
توی کشور چین با بهرام عظیمی داور بودیم، به زبان گیلکی به چینی‌ها آموزش می‌داد، دست آخر هم واقعا نتیجه داد و بهرام دست می‌زد اونها هم می‌خوندن.

و خودتون در مقام طناز البته؟
من هم تلاش کردم گیلکی یاد بگیرم، ولی استعداد چینی‌ها بهتر بود...

نگرانی دیروزی؟
نگران بغض دیروزم.

نگرانی پس فردا؟
فریاد.

اگه کاریکاتوراتون گیر کنن چی وثیقه می‌ذارین آزاد شن؟
روحم رو وثیقه می‌گذارم، اگر قبول کنند...

غم نان و غم نان... حس‌اش کردین؟
خدا نکنه به اون روز برسه، امیدوارم یکی فرمون رو از دست... بگیره.

با این همه فشار چی دل‌تون رو خوش می‌کنه؟
یه صدای گرم و پر امید.

دلخوشی‌تون به چیه در جهان هنر؟
به این که روزی هنرمند بشم.

عاشق شدن و کاریکاتوریست بودن؟
عشق یك بیماری مسری است، کاریکاتوریست ناقل این ویروس!

برخورد و شروع و مواجه با عشق؟
آوارگی‌ای که پایانی ندارد.

دفترچه خاطرات دارید؟
کنار رختخوابم همیشه هست، رویاهایم را نقاشی می‌کنم.

حاصل این خواب‌ها؟
توی خواب باور می‌کنم که شاهکاره، بیدار که می‌شم می‌بینم عطسه یك سایه هم نیست.

اولین کاریکاتورهاتون؟
باعث اذیت شد، هم خودم اذیت شدم، هم معلمم.

تعریف و تحسین معلم‌ها؟
به ندرت، گاهی با یك فقره چك بر صورت رنگ ترحم می‌گرفت!

بهترین کاری که می‌کنید؟
کشیدن.

بدترین کار؟
باز هم کشیدن.

بالاترین ترس؟
پرپر شدن قبل از بلوغ.

بعد از این همه سال حس شما از کاریکاتور؟
پرنده، ستاره در منقار، درخت خشکی سرشار از ستاره‌ها.

جایزه؟
جایزه بزرگ ضد جنگ در صربستان.

نمایشگاه؟
نمایشگاه انفرادی در برزیل.

خیلی به شعف اومدین؟
توی بلگراد که کارهام رو روی بیلبوردهای شهری دیدم.

بهترین هدیه؟
یك کاسه دعا لبریز از اشك شوق.

از بهترین دوستاتون؟
بهرام عظیمی، کسی باهاش زندگی کنه پیر نمیشه.

ویژگی بهرام؟
عصاره طنزه، بی‌پروا، صادق.

نسبت کاریکاتور با حقیقت؟
زخمی زیبا در دل واقعیت.

از رفاقتش با انتقاد؟
آفریده شده که بگزد، نگزد دو زار ارزش نداره.

کاریکاتور اگه برادر باشه، خواهرش؟
خواهر مادر نداره.

کاریکاتوراتون که بریزن توی کوچه خیابون؟
پرپرشان می‌کنند!

از اونایی که خوش‌تون میاد؟
توقلبم (فریز) منجمد می‌شوند.

از خوابای کاریکاتوریست؟
کابوس زنده شدن کاریکاتورها.

رگِ همیشگی کارهای شما؟
گوسفندانی که حالا فیل شدند!

بهترین کاریکاتورتون؟
زیپی بر چشم، چشمی بر قلب.

کاریکاتور عاطفی؟
پیراهن ادامه پیدا کرده و دهن مردم رو هم دوخته، حالا می‌تونه سوزن باشه یا جوالدوز، مگه تو این حالت فرقی هم می‌کنه؟

قرابت تیغ و کاریکاتور؟
جفتش می‌بره، برش تیغ دردش مقطعیه، کاریکاتور تا ابد کارایی داره.

زهر و کاریکاتور...؟
جفتش ممکنه بکشه، منتها زهر پادزهر داره، کاریکاتور نداره.

عسل و کاریکاتور...؟
اگر خیر خواهانه کاریکاتور کسی رو کار کنی که اصلاح بشه حکم زهر رو داره.

تلخند و کاریکاتور؟
طرح‌های این روزهای ما که در مورد مشکلات مردمه، لبخند به دنبال نداره یا زهر خنده یا تلخند!

از ژن‌هایی که باید کاریکاتور داشته باشه؟
بر عکسه، اساسا کاریکاتور روی ژن برتر آقازاده،... کارایی داره، کاریکاتور مبرا از هر نوع ژنیه (البته می‌توان به تفاسیر اساتید در این باره مراجعه کرد!)

از نبایدهای یك کاریکاتوریست حرفه‌ای؟
فروخته نشود! حالا به هر قیمتی.

و از بایست و بایدهاش؟
خلاق و نوآور باشه، اهل همین سیاره باشه.

در شأن کاریکاتوریست نیست؟
خارج از منطق قلم بخوره.

در شأن کاریکاتوریست چه نیست؟
خارج از منطق قلم بزنه.

... و هست یعنی باید باشه؟
منطقی باشه عیب رو نشون بده به قصد حل کردن.

خیلی خوب می‌شد اگه..؟
صدای خنده‌ها بیشتر از گریه‌ها می‌شد.

از اختلاط شما با کاریکاتورها؟
از این جور مصاحبه‌ها در میاد لابد!

و... با خط‌ها؟
از اون جور مصاحبه‌ها...

گله‌گزاری کاریکاتورها از شما چیه؟ اتفاق افتاده؟
چراکم کار شدم و مدتیه اتودهام خاك می‌خوره، بله مدتیه درگیر کار اجرایی شدم و سخت گله‌مندند!

خانه کاریکاتور آباده؟ هرچند تعطیلش کردند!
خوب دو ساله که در عمل به جز یکبار که خودم پیگیر بحث سیل مهربانی برای کمك به هموطنان سیل‌زده بودم، تابلویی روی دیوار نرفته، امیدوارم با حضور رئیس جدید سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران اتفاقی بیفته.

ما الانه چرا اینجاییم؟
واقعا حالا ما اینجاییم؟ شاید اونجاییم!

مسعود شجاعی طباطبایی؟
با کاریکاتور کشیدن تیر خورد، روی زخم قلب خود افتاد مرد!

بدترین جا؟
کشور که نه، قریه که نه، طویله که نه؛ اسرائیل!

کیومرث صابری؟
برای دو کلمه حرف حسابش فقط روزنامه اطلاعات رو می‌خریدم، یك کلام عشق بود.

همسفری برای سفر به رویاها؟
همسرم و دخترم.

برای سفر به سرزمین آینده با ماشین زمان؟
حالا فك و فامیل هم بیان از نظر من مانعی نداره.

برای سفر به گذشته‌ها؟
شهید نادر نادری.

در کدوم قصه زندگی می‌کردین اگه می‌شد؟
یه قصه واقعی به نام پایی که جا ماند، از شروع تا پایان کتاب اشك ریختم.

کاریکاتوریست و کم‌آوردن؟
اینقدر تولید سوژه از طرف مسؤولان ما زیاده که عمرا به گرد پاشون برسیم.

کاریکاتوریست و کوتاه نیامدن؟
ما زیر بار زور نمیریم مگر اون زور خیلی پرزور باشه.

کاریکاتوریست و با خودش قاه قاه خندیدن؟
بیشتر زار زار گریه می‌کنیم!

کاریکاتور خنثی؟
وقتی کاریکاتور عمل نکنه، یا خنثی کردنش یا اصولا خنثی است!

بی‌خاصیتی بعضی‌ها رو چه جوری نقش می‌زنین؟
نقش آب.

و بی‌دردی ناشی از رفاه را؟
خیلی خوب می‌شد اگه..؟
صدای خنده‌ها بیشتر از گریه‌ها می‌شد.

اگه می‌شد چی می‌شد!؟
خوب می‌شد.

انتخاب‌تون بین بله و خیر؟
بله؟

و بین نیمه پُر لیوان و نیمه خالیش؟
نیمه خالی قاعدتا، به امید پر شدن.

کاریکاتوری که دردسرساز شد؟
ماجراش طولانیه، بابتش مجله‌ای توقیف شد برای همیشه...

وکاری که خیلی پرسر و صدا از کار دراومد؟
کار من نبود...

کاریکاتوری که سرتون کلاه رفت که کشیدین‌ش؟
روی جلد مجله‌ای کاریکاتورم را کشیدم که روی موتور نشستم و روی سرم کلاه گذاشتم.

فرق و شباهت سوزن به خود زدن و جوالدوز به مردم / با کاریکاتور کشیدن؟
یك کاریکاتور دارم که نخ وصله آبروی شرم را بردند.

بهترین؟
مادر و پدر، اعجاز زندگی، رنگین‌کمان عشق.

کاریکاتور بد؟
لکنت دارد حتما.

کاریکاتور خوب؟
مثل روح تن را می‌خورد...

بهترین جا؟
یك کاریکاتور دارم که نخ وصله آبروی شرم را بردند.

بهترین؟
مادر و پدر، اعجاز زندگی، رنگین‌کمان عشق.

کاریکاتور بد؟
لکنت دارد حتما.

کاریکاتور خوب؟
مثل روح تن را می‌خورد...

بهترین جا؟
خانه‌ای در نینوا.

عکس: مجید آزاد | جام جم
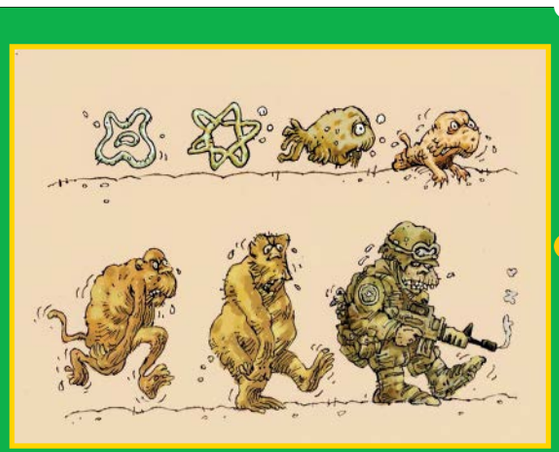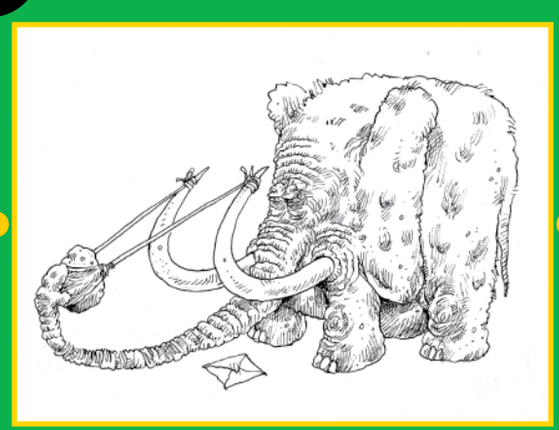
نگاه